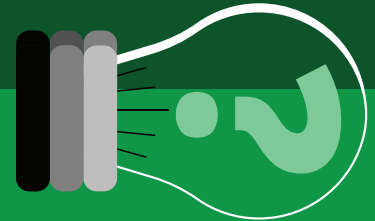

Кінець світла. Практичні поради на випадок відключення електроенергії

Російська війна загострила енергетичну кризу в країні. Як місцева, так і центральна влада, вже попереджають про ймовірність збоїв в електропостачанні й активно готуються до зими. Однак, тактика ворога націлена на те, аби створити паніку серед цивільного населення країни, і вже зараз він прицільно атакує в тому числі енергетичні об'єкти, що може призводити до тимчасових збоїв в електропостачанні. Ми зібрали прості інструкції про те, що робити, аби не панікувати й бути готовими до будь-якого розвитку подій.

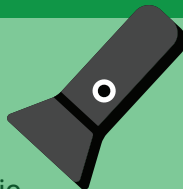
Як підготуватися

Якщо у вашому населеному пункті наразі немає перебоїв з електропостачанням, то це чудова можливість подбати про те, аби мати все необхідне на випадок непередбачуваних ситуацій.

«Аварійна валізка»

Речі, які завжди мають бути у вашому домі – ліхтарик, нічники на батарейках, заряджені акумулятори та павербанки, портативне радіо, що працює без електрики.. Також варто подбати про запас питної води, необхідних вам ліків та продуктів, які можуть довго зберігатися без холодильника. У випадку, якщо температура повітря в приміщенні впаде нижче 19 градусів, необхідно подбати про теплі речі та ковдри.

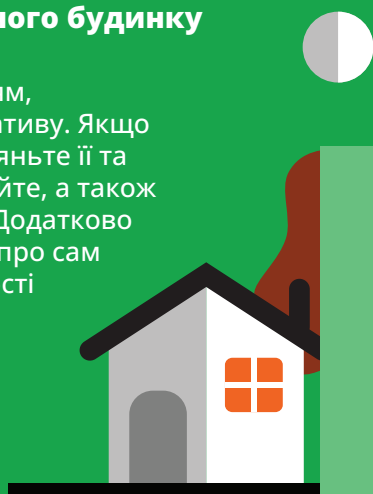

Запасні джерела енергії

Найкращий спосіб убезпечити себе від відключень електрики - це стати більш автономними і встановити сонячні панелі. Існують різні варіанти: від дахових або наземних для двору приватного будинку, які можуть забезпечити майже всі ваші потреби, до невеликих портативних панелюк з акумуляторами, від яких можна підживити необхідну техніку в квартирі. Якщо немає змоги придбати панель, на перший час можна завести бензиновий генератор - але такий підійде тільки приватному будинку.

Підготовка приватного будинку

Якщо ви користуєтеся електричним опаленням, подбайте про альтернативу. Якщо маєте дров'яну піч, огляньте її та за потреби відремонтуйте, а також поповніть запас дров. Додатково варто попіклуватися й про сам будинок та за можливості утеплити його.

Підготовка у квартирі

Майте наготові портативний туристичний газовий пальник для приготування їжі. Якщо маєте газову плиту перевірте її стан, клапани і з'єднання труб мають бути справні і не давати витоків газу.

Підготовка авто

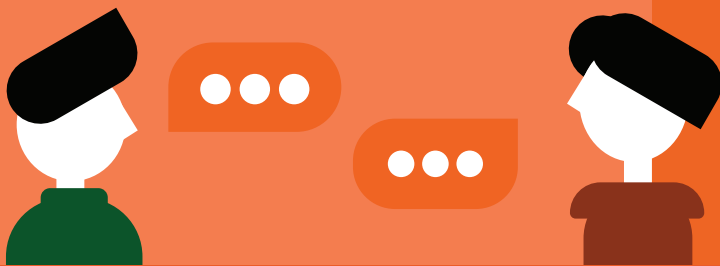
Завчасно проведіть техобслуговування, придбайте антифриз та запас палива в каністрах. Майте на увазі, що в умовах поширених та тривалих відключень електроенергії автозаправні станції не працюватимуть.

Якщо у вашому домі зникло світло – згадайте, що ви підготовані, і не панікуйте. Часом в умовах високого попиту на електроенергію постачання тимчасово вимикають в різних районах по чергово, аби забезпечити систему від перевантажень чи можливих аварій. У більш серйозних випадках можливі й триваліші відключення, тому першочергова задача – оцінити ситуацію.

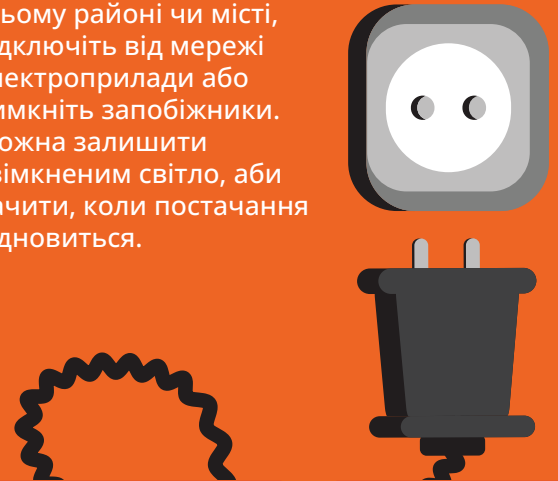
Зберіть інформацію

Для початку, переконайтеся, що знеструмлений не тільки ваш будинок – перевірте запобіжники в квартирі чи на поверсі, розвідайте у сусідів, чи мають вони світло. Увімкніть радіо чи пошукайте в офіційних джерелах інформацію про електропостачання у вашому районі.

Подбайте про свої електроприлади

Якщо світла немає в усьому районі чи місті, відключіть від мережі електроприлади або вимкніть запобіжники. Можна залишити увімкненим світло, аби бачити, коли постачання відновиться.

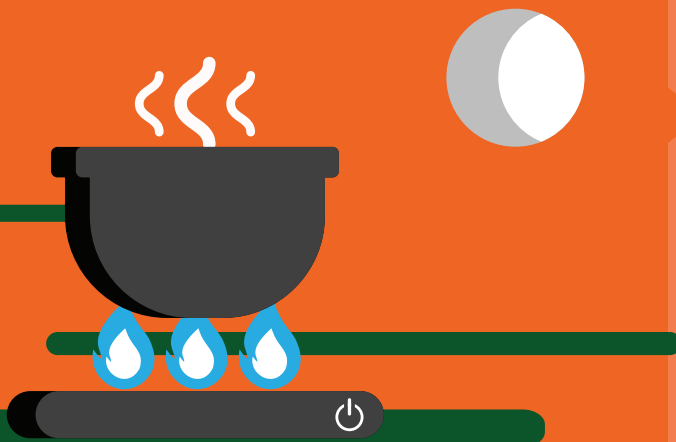
Використовуйте бензинові генератори безпечно

Якщо маєте генератори на аварійний випадок, то зберігайте їх у добре провітрюваному місці та НІКОЛИ не використовуйте у закритих приміщеннях або для опалення будинку. Інакше є ризик отруєння чадним газом, який не має запаху, тож його дуже важко помітити.

Готуйте також безпечно

Готуйте їжу на газових плитах чи туристичних пальниках тільки в нежитлових та добре провітрюваних приміщеннях.

Будьте готові до евакуації

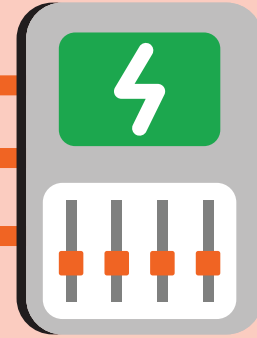
Якщо з офіційних джерел, до яких ви звернулися на першому кроці, повідомили про евакуацію, крім тривожної валізи не забудьте ще раз перевірити, чи ви відключили усі прилади від електромережі.

Коли світло повернулося, перший інстинкт – увімкнути одразу все, за чим ви так скучили. Однак, аби уникнути проблем із домашніми приладами, до відновлення електропостачання також необхідно поставитися зважено.

Оцініть ситуацію

Якщо ви виявили в оселі воду, то перш ніж вмикати електрику, перевірте, чи не ушкоджена ваша проводка, аби уникнути коротких замикань. Якщо температура опускалася нижче нуля, також перевірте цілісність труб, і лише після того наповніть водою бойлер.

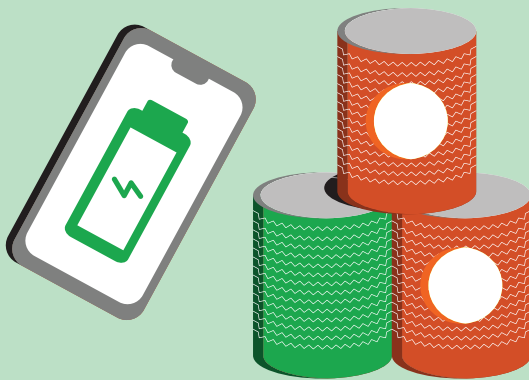

Знову подбайте про електроприлади

Через різкі стрибки напруги ваша техніка може пошкодитися. Тож якщо ви вимикали запобіжники, перш ніж вмикати їх назад, відключіть електроприлади від мережі.

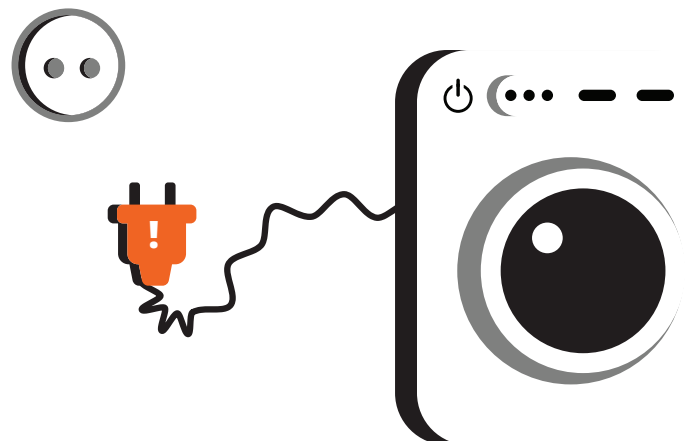
Подбайте й про енергомережу

Різке зростання попиту може нашкодити усій енергосистемі. Тож вмикайте електроприлади поступово – спочатку світло, потім менш потужні прилади. Пилососи, пральні машини та обігрівачі краще не вмикати у перші години після відновлення електропостачання.

Підготуйтеся на майбутнє

Усі прилади, які ви використовували протягом відключення, варто перевірити на справність, зарядити, за потреби – оновити чи докупити те, чого вам бракувало протягом цього часу, а також поповнити запаси використаних продуктів першої необхідності (продуктів, пального, ліків).

Усі ці поради, як і заходи, які здійснює влада для підготовки до зими – короткострокові і націлені на те, щоб терміново впоратися із критичною ситуацією. У воєнний час, звісно, пріоритетне питання – безпека громадян, для якої необхідно зробити все можливе. Та через застарілу й неефективну енергетичну систему такі ситуації можуть (і найімовірніше, будуть) повторюватися. Тож ми зібрали кілька рекомендацій щодо того, як довгостроково вирішити проблему енергетичних криз у мирній країні. Адже вже зараз ми готуємося до перемоги і маємо враховувати ці аспекти у повоєнних планах відновлення.

Енергоефективність

Перший ризик цієї зими – нестача ресурсів для виробництва енергії, через який Україна активно поповнює запаси палива, особливо вугілля, спалення якого наближає небезпеку зміну клімату. Водночас велика частка вже виробленої енергії втрачається марно – тепло губиться через старі труби, електрика витрачається на неефективні прилади тощо. Тож аби менше панікувати через те, де взяти енергію, аби закрити всі потреби, можна в першу чергу раціональніше її споживати. Держава має подбати, аби відновлені будівлі та підприємства відповідали найвищим стандартам енергоефективності, а старі приміщення й інфраструктура – термомодернізувалися. Приведення існуючої будівлі лише до мінімальних сучасних вимог з утеплення та вимог до інженерних систем дозволяє заощадити 50-60% на опалення й гаряче водопостачання.

У своїй домівці ви також можете впроваджувати енергоефективні заходи – замінити вікна й утеплити двері, правильно використовувати прилади, щоб вони споживали менше енергії, обирати нову техніку з високим класом енергоефективності. А спільно із сусідами можна зробити ефективнішим і весь будинок – наприклад, утеплити фасад чи модернізувати систему опалення.

Децентралізація

Друга ж проблема – це ймовірне відключення великих електростанцій, або пошкодження ліній електропередач. Наша енергосистема залежить від кількох десятків великих джерел електроенергії та раптова втрата кожного з них може бути відчутною. Аби бути стійкою до різного роду ризиків, вона має складатися із великої кількості розпорошених елементів, щоб втрату одного або кількох із них могли легше компенсувати інші. А це також можливо лише зі станціями на відновлюваних джерелах енергії – сонці, вітрі, біомасі. Тож розвиток такої енергетики зробить будинки, громади й країни незалежними від постачання палива та належного функціонування далеких вугільних чи атомних електростанцій.

Відновлювана енергетика

Однак, проблему нестачі ресурсів енергоефективність лише відтягне в часі, але не вирішить цілком. Наша енергетика базується на викопному паливі (вугіллі, газі, ядерному паливі), яке навіть якщо ми знову почнемо видобувати активніше, буде дорогим, шкідливим для довкілля і рано чи пізно закінчиться. І поки цього не сталося, в країні є час перебудувати свою систему так, аби жити її із відновлюваних джерел – тих, що не треба видобувати, імпортувати і які не закінчуватимуться в найкритичніший момент.

Самотужки встановити станцію на відновлюваних джерелах доволі складно й дорого, тож не всі можуть собі це дозволити. Однак, є й інші способи допомогти розвитку відновлюваної енергетики – наприклад, встановити сонячні станції спільно з ОСББ чи громадою, як це зробив кооператив «Сонячне місто» у Славутичі. Тим паче зараз місцева влада в деяких регіонах вже почала планувати відбудову інфраструктури. Тож варто стежити за цією роботою і за можливості коментувати чи доповнювати план відновлення вашої громади, аби він включав розвиток відновлюваної енергетики – наприклад, встановлення сонячного даху на школу чи лікарню.

Текст підготувала команда ГО «Екодія»:

Олег Савицький, член правління
Костянтин Криницький, керівник відділу енергетики
Валерія Іжик, старша фахівчиня відділу енергетики
Олександра Хмарна, менеджерка з комунікацій